

Avdelningen för ekonomisk statistik
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 15 februari 2021

Närvarande:

Anna Thoursie, Ledarna, ordförande
Harald Edquist, Ericsson Research
Torbjörn Isaksson, Nordea
Mats Kinnwall, Teknikföretagen
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Erik Spector (ersatte Ylva Hedén Westerdahl), Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Anna Strand, Finansdepartementet
Tomas Lööv, Näringslivets regelnämnd
Henrik Larsson, FI
Lena Sellgren, Business Sweden
Anders Bergvall (ersatte Christina Nyman), Handelsbanken
Ann-Sofie Öberg, ESV

Från SCB:

Elisabeth Hopkins, NR/LEDN
Peter Nilsson, ES/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ES/NS
Mattias Kain Wyatt, NR/PRR
Miykal Tareke, NR/PRR
Thomas Laitila, PMU/LEDN
Jonas Valdringer, ES/INF
John Eliasson, ES/PR

Frånvarande:

1 Mötet öppnas

Mötet öppnades med en incheckningsrunda då mötet denna gång skedde digitalt.

2 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

3 Mötesanteckningar från föregående möte

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.

4 Information från SCB och rådets medlemmar

Harald Edquist (Ericsson Research) berättade att Ericsson går bra. De levererar mycket utbyggnad av 5G. De har ingått 127 kommersiella kontrakt som ska levereras de närmaste åren. En fråga som undersöks är vilken ekonomisk påverkan 5G kommer att ha. Det görs en del beräkningar/prognoser kring detta. I övrigt pågår det utvecklingsarbete kring 6G och forskning inom AI.

Torbjörn Isaksson (Nordea) har analyserat hur vaccineringen fungerar i Israel. Smittspridningen går ner snabbt i de vaccinerade åldersgrupperna. Annars ligger fokus på inflationen och effekterna av ett ändrat konsumtionsmönster under pandemin.

Mats Kinnwall (Teknikföretagen) använder SCB:s eminenta input/output-statistik och kommer snart att släppa en rapport baserad på detta. Det är en större del än industrin som är konkurrensutsatt i Sverige. Man diskuterar en utvidgning av lönemärket för att täcka mer än industrin.

Jyry Hokkanen (Riksbanken) nämnde att de har blivit intervjuade av SCB:s ämnesdesignbord för ekonomisk statistik samt att det har tillsatts en utredning för att få bättre koll på förmögenheter då det saknas förmögenhetsstatistik idag.

Erik Spector (Konjunkturinstitutet) nämnde att de tittar på hur de ska hantera tidsseriebrottet i AKU. De har också fått ett nytt uppdrag i regleringsbrevet att utreda vilka realtidsindikatorer som finns för att bedöma och prognostisera BNP. Man ska också ta fram ett index som är sammansatt av indikatorerna.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) berättade att de har fått ett regeringsuppdrag om coronauppföljning som ska vara klart 31/12 2022. De ska analysera effekterna av stöd samt omvärldsbevakning för att se vad andra länder har gjort. De får inte data från Skatteverket men de får data från Tillväxtverket. Pär tipsade också om en rapport av Håkan Nordström om försörjning av insatsvaror som kommer snart.

Pär jobbar på en artikel till Ekonomisk Debatt om funktionell specialisering och globala värdekedjor. Hur stora andelar har olika delar av kedjan?

Anna Strand (Finansdepartementet) nämnde att de har påbörjat arbetet med vårpropositionen. Innan dess har det arbetats med coronapandemin och hur den ligger till grund för prognosen.

Tomas Lööv (Näringslivets regelnämnd) påtalade graden av krismedvetenhet hos myndigheter och regeringen. Den ekonomiska krisen har varit en chock mot systemet.

Om SCB ska halvera uppgiftslämnarbördan behövs användning av befintliga register. SCB får gärna presentera resultatet av detta arbete.

NNR kollar på alla SCB:s undersökningar men det är få som är aktuella för diskussion. Det är ändringar i ett fåtal undersökningar i år.

Henrik Larsson (FI) berättade att de arbetar med en ny bolånerapport. Man har tittat på bostadsmarknaden. Det finns många som har åsikter om byggbranschen och bostadsmarknaden.

Lena Sellgren (Business Sweden) nämnde att de publicerade exportchefsindex förra veckan. Det är superhög siffror för tredje kvartalet i rad.

Tillväxtverket och utrikesdepartementet har ett projekt kring regional utrikeshandelsstatistik. Idag hamnar allt på huvudkontorets ort.

Anders Bergvall (Handelsbanken) nämnde att de analyserar inflationen. Man tittar på USA och hur stimulanser påverkar.

Ann-Sofie Öberg (ESV) informerade om att de släpper en prognos i slutet av mars. AKU-statistiken visade oväntat stark arbetsmarknad. En fråga är dock hur man ska hantera tidsseriebrottet.

Anna Thoursie (Ledarna) berättade att Ledarnas lönekoll har publicerats. Den baseras på en enkät som gått ut till alla medlemmarna. På grund av pandemin har väldigt få medlemmar haft en lönerevision. En rapport ska publiceras under våren om åldersdiskriminering vid rekrytering, befordran och kompetensutveckling.

Elisabeth Hopkins & Peter Nilsson (SCB) nämnde att SCB också har ett intresse kring realtidsdata. Närmare 40 % av KPI utgörs t.ex. av en slags realtidsdata även om den används per månad. SCB jobbar också intensivt med nya statistiska enheter och profilering.

Det är fortsatt ansträngt ekonomiskt läge på SCB och man är försiktig med externa rekryteringar och försöker ha framtida kompetensbehov i åtanke vid rekryteringar.

Endast de som måste vara på kontoret är på plats, övriga arbetar hemifrån.

Det rekryterades och slutade färre förra året. Många gick upp i tjänstgöringsgrad. Det var också högre "frisktal" och mindre övertid.

SCB-indikatorer har lagts ned men istället har man utökat Sveriges ekonomi (SVEK) till att publiceras i stort sett varje månad.

5 Ämnesdesignbordet för hushållens konsumtion

För information (Miykal Tareke & Thomas Laitila)

Projektet ska ta fram en ny design som ger en aktuell och relevant bild av hushållens konsumtionsutgifter. Man ska tillgodose NR och KPI:s behov genom användande av nya datakällor. Sjunkande svarsandelar gör att vi inte längre kan förlita oss på undersökningen Hushållens utgifter (HUT). Implementeringen ska

ske så snart det går, tidigast 2021 och senast 2023. Implementeringen behöver ske så att det kan användas i NR:s allmänna översyn 2024.

För att ta kunna ta fram en ny design av hushållens konsumtionsutgifter behövs information om vad som köps i Sverige, hur mycket som köps och om köpet skett av en privatperson eller ett företag.

Med hjälp av elektronisk transaktionsdata får SCB information om vad som säljs på en detaljerad produktgruppsnivå. SCB har redan idag tillgång till transaktionsdata från flera företag och branscher men en utökning ska ske framöver. SCB köper även data från ett privat företag vars affärsidé bygger på att samla in uppgifter om försäljning. Denna leverans avser främst hemelektronik och vitvaror och har nu utökats. På längre sikt bör SCB sträva efter att få motsvarande data genom egen insamling, som t.ex. transaktionsdata.

Undersökningen Företagens ekonomi (FEK) används idag som källa för en del av beräkningarna. FEK innehåller information om företagets omsättning fördelad på ett antal variabler samt en fördelning av den totala nettoomsättningen per kundtyp. Vi utreder möjligheten att lägga till en ny urvalsundersökning för insamling av försäljningsdata i de branscher där transaktionsdata inte är lämpligt. Undersökningen skulle i så fall utformas på ett sätt som minimerar uppgiftslämnarbördan. En urvalsundersökning är inte nödvändigtvis lika med manuellt ifyllande av en blankett. Mycket information finns i företagets affärssystem. SCB har t.ex. varit i kontakt med ett företag som erbjuder faktureringsystem till många kunder i Sverige för att se vad som skulle vara möjligt att hämta direkt från deras system som ett alternativ till insamling från enskilda företag.

Modellberäkningar och datakällor som fungerar idag planeras fortsätta att användas t.ex. för boendekostnader, energiförbrukning, hälso- och sjukvård, uppgifter om nyregistrerade bilar från Trafikverket och Spelinspektionens uppgifter om spel och vadhållningsverksamhet.

För att avgöra om köp skett av privatperson eller företag utreds data från kortinlösare, antaganden och eventuellt uppgifter från urvalsundersökningen. SCB har fått data från en av de fyra största aktörerna i Sverige som täcker 50-60 % av kortköpen i Sverige. Projektet kommer att arbeta vidare för att få data från fler aktörer under 2021.

Antaganden som görs kan handla om att vissa branscher som t.ex. hårfrisörer, begravningsbyråer och livsmedelsbranschen med ganska stor sannolikhet i princip bara innehåller försäljning till privatpersoner.

Med urvalsundersökningen innebär att företagen skattar andel av total försäljning till hushåll respektive företag. Hushållens andel fördelas på varugrupper genom regressionsanalys. Variationen i försäljning av en varugrupp förklaras av variationen i hushållens och företagets andelar av total försäljning. En varugrups budgetandel antas vara olika för hushåll respektive företag.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

När är det inte lämpligt att använda transaktionsdata?

SCB: Vissa branscher har många aktörer. Där kan det vara bra att komplettera med urvalsundersökningar. Man kommer dock långt med transaktionsdata.

Har SCB utvecklat något för att underlätta för företagen att lämna transaktionsdata?

SCB: Lämnandet är inte en stor sak i sig utan innebär mer eller mindre en automatisk process med minimal uppgiftslämnarbörda. Det kan dock innebära en initial arbetsuppgift för vissa företag. Eftersom det idag är möjligt att lämna data på flera olika sätt till SCB är det prioriterat att få föreskrifter på plats som anger att transaktionsdata är det som i första hand ska lämnas.

Det är vanskligt att använda enskilda aktörers kortdata då vissa omständigheter kan påverka jämförbarheten över tid.

Kommer SCB att försöka få upp svarsandelarna för HUT?

SCB: Undersökningen går just nu och har delats upp i tre delar och man frågar på annat sätt än tidigare. Det är första gången man kör i skarpt läge med ny metod. Vi får se hur väl det faller ut. Senast undersökningen genomfördes i sin helhet var 2012.

Det skulle vara intressant om Riksbanken, SCB, Nordea och KI kunde träffas och utbyta erfarenheter kring realtidsdata. Hur får man in snabb data utan att störa uppgiftslämnarna? Det skulle vara intressant att höra mer om detta på ett kommande användarrådsmöte.

Förslag att ha en punkt om ämnesdesignbordet för hushållens konsumtionsutgifter igen på ett användarrådsmöte till hösten.

6 Ämnesdesignbordet för ekonomisk statistik

För information (Jonas Valdringer)

Arbetet med användarkartläggning har innefattat läsning av rapporter och andra underlag, en intern kartläggning och inventering av kända användarbehov, dialoger med utvalda användare (10 av 13 avklarade) samt en enkät till ytterligare användare. Flera ledamöter i användarrådet för ekonomisk statistik har deltagit i dialogerna.

Några saker som har nämnts i de dialoger som har genomförts är:

- Långa och stabila tidsserier. Tidsseriebrott behöver överbryggas
- Realtidsdata
- Tillförlitlighet är viktigt
- Mer förklaring och analys
- Konsistensproblem i tabeller m.m.
- Vissa pressmeddelandena är i behov av översyn

Med förklaring och analys avses beskrivningar av vad som ligger bakom utfallet. Varför ser det ut som det gör?

Digitala årsredovisningar (DIÅR) är ett viktigt steg mot framtida smart datainsamling.

Den nya designen av den ekonomiska statistiken har många dimensioner att förhålla sig till och behöver balansera de olika kraven.

Arbete pågår med den nya undersökningen Ekonomisk statistik kvartal (ESK). Målet är att det ska frigöra kostnader och minska uppgiftslämnarbördan samt ge förbättrat underlag till de kvartalsvisa nationalräkenskaperna. Första steget planeras vara färdigt i mars 2022. Man förbereder för smart datafångst (maskin-till-maskin).

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Kommer man framöver att kunna publicera statistiken snabbare?
SCB: Man ser potential för det men det är för tidigt att lova något.

Arbetas det kring de juridiska förutsättningarna?
SCB: Vi behöver komma lite längre med arbetet och konkretisera först, men det är viktigt att få med de delarna.

7 Förslag att ta upp på ordförandemöte med GD Joakim Stymne 11 mars 2021

För diskussion (Anna Thoursie)

Alla ordförande för SCB:s användarråd samlas årligen för ett möte med SCB:s GD Joakim Stymne. I år blir det inte någon lunch utan ett digitalt möte.

Anna tänker lyfta frågan om Eurostats krav som togs upp i användarrådets verksamhetsrapport till SCB:s årsredovisning.

Det kommer många nya idéer men det finns dåligt med pengar för att utveckla dem.

Det finns en risk att det uppfattas som att det blir vi-mot-dem när vi ställer SCB:s önskemål mot Eurostats. Men så är det inte. Sverige är med i EU och deltar i internationella möten och på så sätt är vi också med och prioriterar bland den statistik som tas fram. Prioriteringar sker också från Finansdepartementet via SCB:s regleringsbrev och anslaget. Detta tvingar fram rationalisering och effektivisering.

SCB: På de internationella mötena så är det stort fokus på och mycket diskussion om att prioritera bland de olika krav och behov som uppstår. En hel del nya krav är resurskrävande och Eurostat förstår detta och medverkar i dessa prioriteringar.

Det finns ett enormt samhällsintresse att ha tillgång till bra statistik. Det kräver resurser.

AKU måste nämnas även om ansvaret ligger i ett eget användarråd. Det är bekymmersamt att SCB går in i förändringarna med sådan bristande länkning.

8 KPI - nyheter inför 2021 och hantering av mätproblem på grund av coronapandemin

För information (John Eliasson)

Det har varit diskussioner med Eurostat och KPI-nämnden om metodologiska utmaningar i samband med coronapandemin. Den första frågan på våren gällde hur priser ska mätas för något som inte går att konsumera. Åtgärden blev att priser för produkter som inte har konsumerats imputeras med årstakten för KPI. Detta innebär implicit en omviktning av varukorgen och att inflationen har utgjorts av prisutvecklingen för det som har konsumerats.

Den andra frågan, under hösten, gällde vägningstal vid ändrade konsumtionsmönster, vilket ledde till en justerad vägningstalberäkning. Vikter för t-1 används istället för t-2. Detta är ett frågande från praxis.

Kvartalsuppgifter från NR 2020 (tre kvartal) används till vikter istället för 2019. Detta pga. stora skiften i konsumtionsmönster mellan 2019 och 2020.

Några nyheter inför 2021 är:

- Justerad vägningstalberäkning
- Ny registerdata för hemelektronik
- Webbskrapning av möbler och hushållsvaror
- Ändrad beräkning av läkemedel

Webbskrapning går in i produktion under 2021. Nästan halva korgen utgörs idag av digitala källor.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Varför används inte transaktionsdata till allt?

SCB: Dels finns det idag för många aktörer i vissa branscher och dels är det inte möjligt eller nödvändigt för alla produktområden t.ex. avgifter till bostadsrättsföreningar eller passavgift.

9 Övriga frågor

En fråga ställdes om huruvida aktivitetsindikatorn revideras.

Aktivitetsindikatorn övergår till 09:30-publicering i SSD i samband med referensmånad februari och byter då namn till *BNP-indikator månad*.

Månadsindikatorn klassas fortsatt som *statistik under uppbyggnad*, inte officiell statistik, och ligger utanför statistikprodukten BNP-år/kvartal.

BNP-indikatorns månadsutfall kommer hållas konsistenta med *BNP-indikator kvartal* i både faktiska och säsongrensade tal. Månadsvisa beräkningar revideras fram till och med att alla månader i ett referenskvartal har publicerats och det finns en indikatorskattning för kvartalet. Som tidigare revideras inte *BNP-indikator kvartal*.

Revidering görs av innevarande månad för att månads- och kvartalsindikatorerna ska hänga ihop bättre. Det sker ingen ytterligare revidering efter detta då det ersätts av ordinarie BNP-beräkningar.

En fråga som ställts på ett tidigare användarrådsmöte gällde huruvida Produktionsvärdeindex (PVI) skulle kunna publiceras som belopp i kronor. Då undersökningen är designad för att redovisa förändring och inte nivåer är det inte möjligt givet dagens urvalsstorlekar.

10 Summering

Ämnesdesignbordet för hushållens konsumtionsutgifter: Bra att komplettera med alternativa datakällor. Det finns vissa problem och det är bra att SCB jobbar med detta. Förslag om ett nytt samarbete mellan aktörer om realtidsdata.

Ämnesdesignbordet för ekonomisk statistik: SCB visar framfötterna kring smart insamling av data på nya och kostnadseffektiva sätt.

SCB har varit snabbtänkta kring att hitta lösningar i KPI för utmaningar i statistiken som uppstått pga. coronapandemin.

Resursfrågan kommer att tas upp på möte med GD och ordförandena. AKU-problematiken kring länkning ska också nämnas.

Det är bra om presentationer kan fås i förväg och om Skype kan ersättas.

SCB gör ett mycket bra arbete med att snabbt kalla in personer att svara på frågor som användarrådet har.